

**PROGNOZA STRATEGICZNA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
MORAĞ OBSZAR MIASTA I TERENY WIEJSKIE**

Autor opracowania:

mgr Aleksandra Ławniczak

Aleksandra Ławniczak

MORAĞ 2014

SPIS TREŚCI	STRONA
1. Wstęp	3
1.1. Podstawa formalno – prawna opracowania prognozy	3
1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	4
2. Charakterystyka projektu Studium	5
2.1. Główne cele projektu Studium	5
2.2. Zawartość projektu Studium	6
2.3. Powiązania z innymi dokumentami	6
3. Analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego studium gminy	6
3.1. Analiza spójności celów ochrony środowiska zawartych w studium z celami ustanowionymi w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych	6
4. Stan i przemiany środowiska przyrodniczego gminy Morąg	7
4.1. Warunki geomorfologiczne i geologiczne	7
4.2. Gleby	9
4.3. Lasy	9
4.4. Klimat i powietrze atmosferyczne	9
5. Obszary i obiekty objęte ochroną przyrody oraz ochrona zabytków	10
5.1. Obszary chronionego krajobrazu	10
5.2. użytki ekologiczne	10
5.3. Pomniki przyrody	10
5.8. Środowisko kulturowe i obszary ochrony dziedzictwa kulturowego	11
6. Zewnętrzne i wewnętrzne zagrożenia środowiska przyrodniczego	11
6.1. Wody powierzchniowe	11
6.2. Wody podziemne	12
6.3. Tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych	12
6.4. Udokumentowane złoża kopalin i wód podziemnych	12
6.5. Przyroda, krajobraz i atmosfera	14
6.6. Odnawialne źródła energii	14
6.7. Przemiany środowiska	15
7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji zmiany studium gminy	15
8. Rozwiązania studium gminy i ich oddziaływanie na środowisko	16
8.1. Miasto – obszary jednostek funkcjonalno – przestrzennych	16
8.2. Gmina - obszary jednostek funkcjonalno – przestrzennych	17
8.3. Wpływ ustaleń studium gminy na poszczególne komponenty środowiska	18
8.4. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko	19
8.5. Wpływ przewidywanych oddziaływań na obszary Natura 2000	22
8.6. Informacja o potencjalnym trans granicznym oddziaływaniu na środowisko	22
9. Rozwiązania ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko	22
10. Metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu zmiany studium gminy	22
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	23

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy strategicznej oddziaływania na środowisko (zwanej dalej prognozą) jest projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg, obszar miasta i tereny wiejskie (zwanego dalej Studium gminy). Podstawowym celem prognozy jest określenie możliwych skutków wpływu na środowisko, w tym zdrowie mieszkańców w związku z realizacją ustaleń Studium. Dokument ten ma również za zadanie wyeliminowanie zagrożenia oraz ograniczenie presji na środowisko przyrodnicze projektowanych działań w zagospodarowaniu przestrzeni miasta i gminy wynikających z rozwoju gospodarczego i społecznego.

Obowiązek wykonania strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko bezpośrednio wynika z art.51.ust 1, 2 i 3 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie Środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 ze zmianami). Wymóg opracowania prognozy w krajowym prawodawstwie związany jest wymaganiami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów dla środowiska (2001/42/WE).

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg – obszar miasta i tereny wiejskie polega głównie na dostosowaniu kierunków zagospodarowania miasta do obecnych potrzeb Samorządu. **Zasadniczą zmianą jest powiększenie terenów przemysłowych miasta Morąga kosztem projektowanych działek rzemieślniczych i zieleni w rejonie ulicy Żeromskiego do ulicy Mazurskiej. Zmiany omówione w punkcie 8.1. tekstu jednolitego. Ogółem na terenie miasta powierzchnia terenów przemysłowych wynosi 134,1 ha nowy projektowany teren pod rozbudowę zakładu przemysłowego obejmuje powierzchnię 4,32 ha (co stanowi 3,2% terenów przemysłowych w mieście). Dodatkową zmianą objęte są zapisy dotyczące projektowanych parkingów i garaży. Plan nie przewiduje wyznaczania nowych ciągów garaży lub garaży wolnostojących. Ustala konieczność realizacji garaży podziemnych w nowych budynkach mieszkalnych i usługowych. Na wyznaczonych w planie terenach na parkingi dopuszcza się realizację parkingów podziemnych i naziemnych w obiektach z wykorzystaniem wyższych kondygnacji na usługi. Wprowadzono zapisy wynikające ze zmian ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym między innymi maksymalnej i minimalnej intensywności zabudowy oraz zabezpieczenia ilości miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych na projektowanych i istniejących parkingach.**

Prognoza strategiczna dotyczy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, nie obejmuje zmian w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów wiejskich. Ponieważ zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązuje jednolity tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego prognoza strategiczna odnosi się też do zapisów całego tekstu jednolitego.

1.1 Podstawa formalno – prawna opracowania Prognozy

Podstawy formalno - prawne opracowania prognozy stanowią:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 maja 1997 r.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 647);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. nr 62 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 r. nr 92 poz. 880 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Z 2001 r. nr 115 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994 r. nr 27 poz. 96 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 1995 r. nr 16 poz. 78 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. 1985 r. nr 14 poz. 60 ze zmianami);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz.1623);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 nr 213 poz. 1397);

Podstawy formalno - prawne ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym:

- Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków;
- Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Dz. U. z dnia 29 marca 1978 r.);
- Konwencję o ochronie gatunków dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie dnia 19 września 1979 r. (Dz. U. z dnia 25 maja 1996r);
- Konwencję o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 2, poz. 17);
- Konwencję o Różnorodności Biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z dnia 6 listopada 2002 r.).

1.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy opracowaniu prognozy przeprowadzono analizę istniejącego stanu środowiska z analizą realizacji celów założonych do realizacji w dokumentach strategicznych dotyczących ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym oraz samorządowym. Diagnoza prospektywna stanu środowiska w połączeniu z analizą realizacji celów pozwoliła na sformułowanie prognozy strategicznej oddziaływania na środowisko projektowanego Należą do nich:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa 2008;
- Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej i Program działań na lata 2007-2013;
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Morąga na lata 2008 – 2015
- Program rozwoju lokalnego Gminy Morąg
- Program ochrony środowiska Gminy Morąg na lata 2004 – 2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008 - 2011
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Ostródzkiego, grudzień 2003 r.;
- Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego od 2002 roku (WIOŚ) Olsztyn 2002 Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Prognoza jest oceną potencjalnego oddziaływania na środowisko realizacji projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg . W przypadku prognozy niekorzystnych zmian opracowanie zawiera propozycję modyfikacji projektu studium w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Osiągane jest to poprzez „ocenę skutku”. Oznacza to ocenę wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń projektu studium. W prognozach negatywnych zmian w niezbędne staje się sformułowanie propozycji zmian lub alternatywnej wersji ustaleń, określających osiągnięcie nie pogorszenia stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

Prognoza oddziaływania projektu na środowisko opiera się zastosowaniu metody, iż procesy zachodzące obecnie w środowisku będą dalej występować, ale może zmienić się ich intensywność. Toteż ocena oddziaływania projektu opiera się na analizie aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i określeniu progów krytycznych. Na tej podstawie przewiduje się zachowania i reakcje środowiska na zadany czynnik. Czynnikiem są przemiany środowiska wynikłe z realizacji projektu. Prognozę oddziaływania na środowisko Studium wykonano w oparciu o metody analogii, analizy środowiskowej i statystycznej. Przeprowadzona analiza oparta jest na założeniach, że stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w części diagnostycznej
- uwarunkowania wynikające z ustaleń projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Morąg*,
- działania związane z realizacją systemów technicznych na obszarze objętym projektem realizowane będą zgodnie z zasadami przyjętymi w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Morąg*.

W dokumencie „*Prognozy strategicznej oddziaływania na środowisko ...*” zastosowano metodę opisową oraz graficzną, co skutkowało przedstawieniem części tekstowej opracowania oraz załącznika graficznego.

2. Charakterystyka projektu Studium

2.1. Główne cele projektu Studium

1. MISJA ROZWOJU:

Misją samorządu lokalnego jest ukształtowanie miasta i gminy jako atrakcyjnego, przyjaznego i wyjątkowego miejsca zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju gospodarczego w regionie.

CELE STRATEGICZNE:

Poprawa poziomu życia mieszkańców miasta i gminy przez, pełniejsze wykorzystanie potencjałów do rozwoju funkcji gospodarczych (rolnictwa, turystyki, przemysłu, drobnej wytwórczości itp.) mając na względzie utrzymanie w równowadze przyrodniczej środowiska naturalnego.

Nadrzędną zasadą, którą należy się kierować przy realizacji celu strategicznego, jest: maksymalne wykorzystanie, przy racjonalnej gospodarce, bogactwa zawartego w walorach przyrodniczych i krajobrazowych obszaru.

CELE GENERALNE (grupy celów):

Cele ekologiczne i kulturowe.

- Ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru miasta i gminy do rozwoju funkcji turystycznej.
- Ochrona jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dla celów rozwoju społeczno - gospodarczego oraz zabezpieczenia zasobów wód w niezmiennym stanie dla przyszłych pokoleń.
- Powiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez, stwarzanie warunków do bezpośredniego kontaktu ze środowiskiem, na terenach o wysokich walorach przyrodniczych.
- Ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych w celu wzbogacenia oferty turystycznej obszaru gminy.
- Zachowanie ładu przestrzennego w jednostkach osadniczych w celu tworzenia współczesnych wartości kulturowych.

Cele społeczno – gospodarcze.

- Zaktualizowanie rozwoju społeczno – gospodarczego przez wykorzystanie położenia geograficznego miasta i gminy.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zminimalizowania bezrobocia oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców miasta i gminy.
- Rozwój funkcji gospodarczych w oparciu o istniejące potencjały zawarte w walorach przyrodniczych obszaru miasta i gminy.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej.

- Zaspokojenie potrzeb ludności w mieście i gminie poprzez dostarczanie odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej.
- Poprawa warunków technicznych układu komunikacyjnego zewnętrznego i wewnętrznego w celu zwiększenia atrakcyjności dla inwestorów oraz polepszenia dostępności do usług mieszkańcom.
- Likwidowanie kolizji między funkcjonowaniem ekosystemów, a działalnością człowieka przez tworzenie sprawnych i na odpowiednim poziomie systemów infrastruktury technicznej.

2.2. Zawartość projektu Studium

Elaborat „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg obszar miasta i tereny wiejskie składa się z dwóch części.

Pierwszą część opracowania stanowi „Diagnoza uwarunkowań rozwoju”, składająca się z tekstu oraz aneksu dotyczącego zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w ostatnich dziesięciu latach, map, dla gminy w skali 1 : 50 000 włączone do Aneksu, są to:

- Komunikacja. Infrastruktura techniczna;
- Tereny chronione;
- Dorobek kulturowy.

Drugą część opracowania uchwalaną przez Radę Gminy Morąg stanowi tekst zatytułowany „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg Obszar miasta i tereny wiejskie.. Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna” z dokumentacją formalno – prawną studium oraz rysunkiem studium gminy w skali 1 : 25 000, i miasta w skali 1 : 5000

Uchwalana przez Radę Miejską część studium zawiera założenia przekształcenia i kształtowania struktury przestrzennej gminy, kierunki rozwoju infrastruktury i transportu. Przedstawia zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz złóż. Wskazuje wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.3. Powiązania z innymi dokumentami

Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morąg uwzględniła uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy, które stanowią: plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, programy i strategie rozwoju, zmiany w przepisach prawa. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego został zatwierdzony Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego nr XXXII/505/02 z dnia 12 lutego 2002 roku. Określa zasady organizacji struktury przestrzennej.

3. Analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego studium gminy

Przyjęta w 1997 r. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* stwierdza, że Rzeczpospolita Polska „zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 5). Konstytucja ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m. in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74).

Podstawowym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*, która wskazuje zasadę zrównoważonego rozwoju jako wiodącą zasadę polityki ekologicznej naszego państwa. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego przy jednoczesnym zachowaniu zasobów i walorów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej. Ponadto Polityka Ekologiczna Państwa wymienia cele o charakterze strategicznym, w tym m.in. poprawę jakości środowiska we wszystkich elementach, ograniczenie presji konsumpcji na środowisko, utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów o cennych wartościach przyrodniczych i kulturowych, zachowanie obszarów o wysokich walorach turystyczno-rekreacyjnych jako bazy dla efektywnego wypoczynku ludności.

Polska jest stroną wielu konwencji międzynarodowych, których cele odnoszą się przede wszystkim do tworzenia obszarów chronionych, ochrony gatunków flory i fauny, różnorodności biologicznej, czy też ochrony krajobrazu. Zaliczamy do nich między innymi:

- konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, przyjętą w 1971 r. w Ramsar w Iranie, zwaną *Konwencją Ramsar*;
- konwencję o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk, przyjętą w 1979 r. w Bernie w Szwajcarii, zwaną *Konwencją Berneńską*;
- konwencję wędrownych gatunków dzikich zwierząt, przyjętą w 1979 r. w Bonn, zwana *Konwencją Bońską*;
- *Konwencję o Różnorodności Biologicznej*, przyjętą w 1992 r. w Rio de Janeiro.

Realizując postanowienia *Konwencji o Różnorodności Biologicznej* opracowana została *Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej*. Celem nadrzędnym Strategii jest zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego, ponadgatunkowego), z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa.

3.1. Analiza spójności celów ochrony środowiska zawartych w studium z celami ustanowionymi w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych

Poniżej przedstawiona została zgodności celów pomiędzy krajowymi i międzynarodowymi dokumentami (przedstawionymi w poprzednim podpunkcie) z zakresu ochrony przyrody, a priorytetami zawartymi w przedmiotowym Studium (Tabela 1). Pod uwagę wzięto konwencje przyrodnicze, Politykę Ekologiczną Państwa oraz Krajową Strategię Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej. Z każdego z tych dokumentów wybrano podstawowe cele, mające znaczenie dla problematyki ochrony przyrody i mogące wiązać się z zagadnieniami ujętymi w Studium. Najważniejsze z nich to: zasada zrównoważonego rozwoju, zasada różnorodności biologicznej, ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Tabela 1. Analiza spójności celów zawartych w Studium z celami ustanowionymi w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym	Zasada zrównoważonego rozwoju	Zasada różnorodności biologicznej	Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego
--	-------------------------------	-----------------------------------	---

Główne cele zawarte w projekcie zmiany Studium			
I. Cele ekologiczne i kulturowe			
1. Ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy do rozwoju funkcji turystycznej.	+	+	+
2. Ochrona jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dla celów rozwoju społeczno - gospodarczego oraz zabezpieczenia zasobów wód w niezmienionym stanie dla przyszłych pokoleń.	+	+	+
3. Powiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez, stwarzanie warunków do bezpośredniego kontaktu ze środowiskiem, na terenach o wysokich walorach przyrodniczych.			+
4. Ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych w celu wzbogacenia oferty turystycznej obszaru gminy.	+		+
5. Zachowanie estetyki i ład przestrzennego w jednostkach osadniczych w celu tworzenia współczesnych wartości kulturowych.			+
II. Cele społeczno – gospodarcze			
1. Zaktywizowanie rozwoju społeczno – gospodarczego przez wykorzystanie położenia geograficznego gminy.	+		+
2. Rozwój funkcji gospodarczych w oparciu o istniejące potencjały zawarte w walorach przyrodniczych obszaru gminy.	+		+
III. Cele rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej			
1. Likwidowanie kolizji między funkcjonowaniem ekosystemów, a działalnością człowieka przez tworzenie sprawnych i na odpowiednim poziomie systemów infrastruktury technicznej.	+		+

Źródło: Opracowanie własne (plus oznacza „spójność celów” brak plusa oznacza „nie dotyczy”).

Reasumując, nie zauważono sprzeczności celów w dokumentach poddanych analizie. Analizowany projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Morąg uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Realizacja wszystkich celów wprost prowadzi do zachowania zasobów i walorów środowiska dla przyszłych pokoleń, sprzyjając rozwojowi jednocześnie gospodarczemu i poprawie szeroko rozumianej atrakcyjności regionu. Ponadto powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami UE i wynikających z Traktatu Akcesyjnego, a poprzez lepsze użytkowanie zasobów i walorów winna m.in. kreować nowe zatrudnienie. Bardzo dobry stan środowiska przyrodniczego gminy, atrakcyjność jej walorów przyrodniczych, winny stać się jednym z głównych elementów wizerunku regionu.

4. Stan i przemiany środowiska przyrodniczego gminy Morąg

4.1. Warunki geomorfologiczne i geologiczne.

Gmina Morąg położona jest w zasięgu zlodowacenia bałtyckiego. Należy do podprovincji Pojezierze Południowobałtyckie i makroregionu Pojezierze Wschodniopomorskie w mezoregionie Pojezierze Ławskie.

Teren gminy charakteryzuje się lekko falistą rzeźbą terenu o deniwelacjach rzędu 5-10 m. Występujące na większym terenie formy marginalne kończą się nad jeziorem Narie w Bogaczewie. Taka forma krajobrazu, bogata w rzeźbę morenową to efekt wcześniejszej działalności lodowca i jego wód roztopowych fazy pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego.

Na przedpolu moren morąskich mamy do czynienia ze znacznym rozwojem sandrów. Wody roztopowe, które wydostały się na zewnątrz, odpływały głównie wzdłuż rynny jeziora Narie, tworząc rozległe tereny sandrowe zwane sandrem ostródzkim.

Miasto Morąg położone jest w obrębie Pojezierza Ławskiego. Do miasta przylega od strony wschodniej jezioro Skiertąg, a od strony południowej rozległe bagienne obniżenie zwane *Rozlewiskiem Morąskim* - posiadające od 1996 roku status użytku ekologicznego.

Jest to obszar zróżnicowanych form polodowcowych, co rzutuje na bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu. Najwyższe partie terenu w granicach opracowania 127,0 – 134,0 m npm występują w części południowo - wschodniej (tereny na południe od Kolonii Warszawskiej). Tereny najniższej położone 107,0 – 110,0 m to *Rozlewisko Morąskie*, w południowo - zachodniej części badanego terenu.

Wśród form geomorfologicznych przestrzennie dominuje wysoczyzna polodowcowa o rzeźbie od falistej do pagórkowatej i deniwelacjach zwykle kilkumetrowych. Szczególnie dynamiczną rzeźbą charakteryzuje się teren położony po wschodniej stronie jeziora Skierniawy. Tereny wysoczyznowe na ogół zbudowane są z osadów spoistych – glin zwałowych osadzonych w fazie pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego (według Mapy Geologicznej 1 : 200 000). Na zachód od jez. Skierniawy tereny wysoczyznowe budują przeważnie osady piaszczyste – wodnolodowcowe, także zdeponowane w fazie pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego. W obrębie terenów wysoczyznowych występują dość powszechnie zagłębienia wytopiskowe (zwykle drobne formy morfologiczne), na ogół wypełnione osadami holoceniowymi – deluwiami i osadami organicznymi (głównie torfami i gytiami).

Bardzo duże znaczenie dla krajobrazu (i nie tylko) miasta mają rynny polodowcowe. Są to duże formy morfologiczne o płaskim dnie, o wydłużeniu południkowym. Wypełnione są zwykle osadami organicznymi i wodami. Ich powierzchnia znajduje się przeważnie kilkanaście do dwudziestu kilku metrów poniżej powierzchni terenów wysoczyznowych.

Jedną z nich rozciąga się w zachodniej części Morąga, a w jej części południowej znajduje się *Rozlewisko Morąskie*, w części środkowej – ogrody działkowe, a w części północnej (poza obszarem opracowania) - łąki.

Drugą rynną jest rynna jeziora Skierniawy – leżąca w północno-wschodniej części miasta, w większości wypełniona wodami jeziora, a w części osadami organicznymi (łąki, w dużym stopniu wtórnie zabagnione).

Przez miasto przepływa rzeczka Drela. Jej dolina jest dość słabo zaznaczona w krajobrazie, szczególnie w obrębie zabudowy miejskiej, gdzie obniżenia do niej przylegające zostały znacznie przekształcone w wyniku wielowiekowej działalności ludzkiej.

W południowo-zachodniej części terenów przyległych do miasta rzeka Drela przepływa przez Rozlewisko Morąskie. Jest to duży, płytki, zarastający zbiornik wodny, powstały przez zalanie dawnego polderu. Powierzchnia jego wynosi około 121 ha, a głębokość około 0,6 – 1,0 m. Rozlewisko posiada uregulowany odpływ. Zgodnie z decyzją Starostwa Powiatowego w Ostródzie nr RLŚ.6210/47/99/00 z 27.01.2000 r. dla Urzędu Miasta Morąg maksymalny dopuszczalny poziom wody w Rozlewisku wynosi 108,25 m n.p.m., a poziom minimalny – 108,05 m n.p.m.

Na terenie opracowania Drelę zasilają dopływy, z których największe to lewostronny dopływ spod Bramki – płynący południowo-zachodnim obrzeżem Rozlewiska Morąskiego, prawostronny dopływ spod Nowego Dworu – płynący w rynnę polodowcową oraz lewostronny dopływ spod Dur (Darynowa).

Większość terenu objętego opracowaniem jest silnie przekształcona antropogenicznie poprzez zabudowę mieszkaniową, zagrodową oraz przemysłową i składową stanowiącą zainwestowania miejskie.

Na terenach wysoczyznowych poza zwartą zabudową miejską dominują przestrzennie gleby kompleksów pszenicznych, głównie pszennego dobrego. Na terenach skonfigurowanych zalegają gleby kompleksu pszennego wadliwego – głównie na terenach na wschód od jeziora Skierniawy. W niższych partiach terenu miejscami występują gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego – szczególnie w południowo-zachodniej części obszaru opracowania. Gleby powyższe zostały wykształcone z gliny lekkiej lub lokalnie z piasków gliniastych mocnych podścielonych gliną lekką. Według klasyfikacji bonitacyjnej należą one do klas III i IV.

Lokalnie, głównie na terenach leżących na zachód od jeziora Skierniawy, występują gleby kompleksu żytniego słabego wykształcone na piaskach słabogliniastych podścielonych na ogół piaskami luźnymi. Są to przeważnie gleby V i VI klasy bonitacyjnej.

Na terenach obniżeni, w rynnach polodowcowych i nieckach wytopiskowych, występują gleby pochodzenia organicznego głównie gleby torfowe i torfowo – murszowe na których wykształciły się użytki trwale zielone. Teren obecnego Rozlewiska Morąskiego buduje głównie gytia, naścielona płytkim murszem.

Zieleń wysoka na terenie opracowania jest przede wszystkim związana z zainwestowaniem miejskim. Są to parki, skwery, drzewa przydrożne, zieleń pocmentarna.

Największe powierzchnie zajmują ogródki działkowe, szczególnie zlokalizowane w obniżeniu rynnowym, w zachodniej części miasta.

Poza wymienioną zielenią urządzoną, miejscami występuje zieleń wysoka wyrosła spontanicznie, w wyniku sukcesji naturalnej. Dotyczy to głównie terenów porolnych na obrzeżach miasta, a szczególnie wtórnie zabagnionych łąk z łożyskami, szuwarami i zadrzewieniami olszowymi. W części też zadrzewienia wyrosłe spontanicznie występują na terenach wysoczyznowych, głównie w postaci podrostów brzoźowych.

4.2. Gleby

Wskaźnik rolniczej przydatności gleb dla gminy Morąg wynosi 53,0 pkt. przy średniej województwa 50,1 pkt. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniającej wartość i współdziałanie gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i stosunków wodnych) dla gminy mieści się w przedziale 65-70 punktów przy średnim wskaźniku dla kraju i województwa ok. 65 punktów. Ogólnie rzecz ujmując jakość gleb pod względem przydatności dla rolnictwa należy ocenić jako dobrą nieco powyżej średniej województwa.

Glebami podlegającymi prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są gleby III klasy bonitacyjnej. Zmiana ich użytkowania wymaga zgody Ministra.

4.3. Lasy

Lasy obejmują ok.29% (woj.31%) powierzchni ogólnej gminy, co stawia gminę na poziomie przeciętnej lesistości w województwie. Lasy terenu gminy wchodzi w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna oraz zachowania bazy genetycznej ekotypów sosny Taborskiej - kompleksy leśne położone w południowo – wschodniej części gminy. Ze względu na wielostronne funkcje lasów w zagospodarowaniu przestrzennym, działalność gospodarcza winna być prowadzona z zachowaniem rozwoju zrównoważonego.

Lasy będące w zasobach Lasów Państwowych na terenie gminy są zarządzane przez kilka Nadleśnictw Dobrocin, Miłomłyn, i Młynary.

W prawie Unii Europejskiej dotychczas nie ma przyjętej wspólnej polityki leśnej normującej cele i zasoby prowadzenia gospodarki leśnej jednolicie we wszystkich krajach członkowskich.

Zagrożeniem dla lasów w gminie mogą być pożary lasów, szkodniki leśne oraz chaotyczna zabudowa enklaw i pól enklaw na gruntach nie będących własnością Lasów Państwowych i gminy. Ponadto zagrożeniem są owady (przyczyną zagnieżdżania się których mogą być niewłaściwie prowadzone zalesiania, np. terenów rolnych). W celu minimalizowania skutków zagrożeń dla lasów Lasy Państwowe podejmują i powinny nadal podejmować działania w kierunku monitorowania zagrożeń pożarowych oraz podejmować zabiegi ochronne przeciw owadom (szkodnikom).

Według danych z monitoringu biologicznego i technicznego stan lasów na terenie województwa pod względem zdrowotnym i sanitarnym jest lepszy niż przeciętny w kraju.

Gospodarka leśna powinna być prowadzona w oparciu o plany urzędowe poszczególnych nadleśnictw, z uwzględnieniem obszarów lasów ochronnych i krajobrazowych. W celu ochrony obszarów leśnych należy unikać, w miarę możliwości prowadzenia przez te tereny napowietrznych linii energetycznych. Zwiększenie lesistości obszarów gminy należy osiągać poprzez zalesianie celem wyrównania granicy polno-leśnej, zalesianie gruntów zbędnych dla rolnictwa, szczególnie na obrzeżach jezior z wykorzystaniem wiedzy i doświadczeń służby leśnej.

4.4. Klimat i powietrze atmosferyczne

Według podziału Polski na dzielnice klimatyczne, okolice Morąga leżą w dzielnicy mazurskiej. Należy ona do najchłodniejszych obszarów w Polsce. Na podstawie danych z posterunku meteorologicznego w Ostródzie można wnioskować, że w porównaniu do innych obszarów dzielnicy mazurskiej klimat rejonu Morąga jest łagodniejszy.

Średnia z temperatura wielolecia wynosi 7,1 °C. Najchłodniejszymi miesiącami są styczeń i luty, których średnie temperatury wynoszą odpowiednio: -3,5 °C i -3,6 °C. Najcieplejszym jest lipiec (17,9 °C). Średnia długość okresu wegetacji wynosi około 204 dni w roku.

W układzie rocznym dominują wiatry z kierunku południowo – zachodniego i zachodniego. Dość duży też jest udział wiatrów z kierunku południowo – wschodniego. Zdecydowanie najrzadziej wieją wiatry z kierunku północnego, północno - wschodniego, a także i wschodniego. Układ wiatrów w poszczególnych porach roku nie odbiega zasadniczo od układu rocznego. W lecie stosunkowo mniej jest wiatrów południowo – wschodnich, a najwięcej wiatrów zachodnich. Różnice między częstotliwościami wiania wiatrów z kierunku północnego i północno - wschodniego, a z zachodu i południowego - zachodu w ciągu roku są znaczne - około pięciokrotnie.

Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 81 dni w roku. Przeciętnie formowanie się pokrywy śnieżnej następuje w drugiej dekadzie grudnia, jej zanik na początku marca. Średni opad roczny wynosi około 584 mm. Na przestrzeni roku opady letnie zdecydowanie przeważają nad zimowymi. Maksymalne miesięczne sumy opadów występują w lipcu – średnio 90 mm, najmniejsze w okresach styczeń – marzec – około 22 – 40 mm miesięcznie. Liczba dni z opadami wynosi średnio około 160 dni. Liczba dni pochmurnych wynosi około 135 w roku i w stosunku do znacznego zachmurzenia średniego jest stosunkowo nieduża.

Przedstawiona powyżej charakterystyka warunków termicznych jest modyfikowana lokalnymi warunkami fizjograficznymi, przede wszystkim rzeźbą terenu, zaleganiem wód gruntowych, szatą roślinną itp.

Generalnie można wyróżnić dwa obszary o wyraźnie zróżnicowanych warunkach klimatycznych tj. wysoczyzna polodowcowa i obszary podmokłych rynien polodowcowych. Na znacznie obniżonych - w stosunku do wysoczyzny - terenach rynien występują tendencje do stagnacji chłodnego powietrza. Zjawisko nasila się szczególnie przy bezwietrznej pogodzie w porze nocnej. Szczególnie silnie zaznacza się ono na terenach bagiennych i w ich pobliżu. W takich warunkach pogodowych tereny te odznaczają się większą wilgotnością i większą częstością występowania mgieł.

Stężenia podstawowych zanieczyszczeń powietrza w Morągu nie są badane, w związku z tym brak jest informacji o jakości powietrza atmosferycznego. Badania takie wykonywane są najbliżej w Ostródzie. Wykonane w 2003 roku pomiary wskazują, że średnioroczne stężenia dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w Ostródzie są znacznie niższe niż poziom dopuszczalny rozporządzeniem. Problemem w przyszłości mogą być stężenia dwutlenku azotu, które w dużym stopniu wypełniają próg dopuszczony prawem.

Wydaje się, że w Morągu – mieście mniejszym od Ostródy, zanieczyszczenia powietrza nie powinny być większe.

5. Obszary i obiekty objęte ochroną przyrody oraz ochroną zabytków

5.1. Obszary chronionego krajobrazu

Podstawę prawną istnienia obszarów chronionego krajobrazu stanowi Ustawa o ochronie przyrody oraz Rozporządzenia Wojewody Warmińsko – Mazurskiego i uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego:

1. rozporządzenie Nr 148 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Narieńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2633);
2. uchwała Nr VII/127/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 74, poz. 1296);
3. rozporządzenie Nr 150 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2635);
4. rozporządzenie Nr 104 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 176, poz. 2572).

Na terenie gminy Morąg obszary chronionego krajobrazu występują na niewielkich fragmentach terenu:

- Narieński OChK – w części wschodniej,
- OChK Lasów Taborskich – w części południowej,
- OChK Kanału Elbląskiego – w części południowo-zachodniej,
- OChK Rzeki Wąskiej – w części północnej i północno-wschodniej.

Zasady gospodarowania na obszarach chronionego krajobrazu ustalają wyżej wymienione rozporządzenia oraz uchwała Sejmiku Województwa.

5.2. Użytki ekologiczne

W gminie Morąg ochroną w postaci użytków ekologicznych objęto:

- Gorzeń Duży – jezioro śródlądowe o pow. 0,78 ha w obrębie Słonecznik, Rozporządzenie Nr 39 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Gorzeń Duży" (Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1672).
- Rozlewisko Morąskie – ostoja wielu rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych o pow. 121, 63 ha, w obrębie Jędrychówko Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Rozlewisko Morąskie", (Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1658)

5.3. Pomniki przyrody

Za pomniki przyrody uznano w gminie Morąg uznano: w 2001r. wierzbę białą w miejscowości Nowy Dwór, w 1996r. dąb w leśnictwie Strużyna, w 1984r – okazałe drzewa (dęby, lipy, buki, klony, graby, kasztanowce w miejscowościach: Markowo, Wenecja, w 1963r. głaz narzutowy (granit szaroróżowy) w miejscowości Lubin.

5.4. Obszary postulowane do objęcia ochroną

Do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny typowany jest zabagniony odcinek o długości około 1 km doliny rzeki Dreli odległy około 2 km w kierunku północnym od miejscowości Wenecja.

5.5. Środowisko kulturowe i obszary ochrony dziedzictwa kulturowego

Gmina Morąg położona jest na terenie obszaru kulturowego Powiśle. Znaczna ilość obiektów zabytkowych, zabytkowe układy ruralistyczne oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur powinny być zachowane i przystosowane do nowych czasów. Ażeby podołać tym zadaniom konieczne jest opracowanie wytycznych konserwatorskich i studium historyczno-urbanistycznego, którego problematyka powinna obejmować następujące zagadnienia:

- zabytkowe układy wiejskie,
- strefy ochrony konserwatorskiej,
- cenne obiekty zabytkowej architektury, parki i cmentarze do bezwzględного zachowania,
- stanowiska archeologiczne.

Uwzględnienie, zachowanie i ekspozycja tych wartości oraz nawiązanie do nich nowej zabudowy pozwoli na stworzenie obrazu współczesnej wsi na Powiślu. Zwiększy to atrakcyjność gminy dla potrzeb turystyki.

Zasadami, które obowiązują w nowym budownictwie na terenie wsi są:

- nawiązanie do istniejącej zabudowy oraz zachowanie zabytkowych układów drożnych wsi,
- wysokość budynków do 2 kondygnacji z użytkowym poddaszem,
- dachy dwuspadowe o nachyleniu połaci ok. 45⁰ z pokryciem dachówką ceramiczną lub materiałem dachówko-podobnym,
- kalenice budynków mieszkalnych równoległe do ulic,
- tradycyjne ozdoby okien, drzwi i szczytów, podcienia, ganki,
- zachowanie tradycyjnych nazw miejscowości na obszarze gminy.

Przy opracowaniu planów miejscowych należy uwzględnić dla obszarów wiejskich gminy Morąg wytyczne konserwatorskie zawarte w opracowaniu "Gmina Morąg woj. warmińsko-mazurskie. Studium ochrony wartości kulturowych" autorstwa: mgr inż. arch. Jarosław Osmólski, dr Jerzy Sikorski, mgr Jacek Wysocki. Warszawa, Olsztyn 2004r. oraz obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, a przede wszystkim obiekty zabytkowe wpisane do Rejestru Zabytków Warmińsko – Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Postulaty konserwatorskie dla miasta Morąga

Przy opracowaniu planów miejscowych Należy uwzględnić wytyczne konserwatorskie zawarte w „Skróconym studium historyczno-urbanistycznym - wytyczne i postulaty konserwatorskie dla miasta Morąga” zatwierdzone w 1993 roku przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie oraz obiekty wpisane do Gminnej ewidencji zabytków, a przede wszystkim obiekty zabytkowe wpisane do Rejestru Zabytków Warmińsko – Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

6. Zewnętrzne i wewnętrzne zagrożenia środowiska przyrodniczego

6.1. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są elementem środowiska poddawany największym zmianom. Przez obszar gminy przechodzi główny wododział pomiędzy zlewnią Wisły i Zalewu Wiślanego. W północnej części gminy strefa wododziałowa ma przebieg o kierunku zachód - wschód i oddziela zlewnię pojezierną od zlewni rzecznej. W części wschodniej strefa wododziału ma przebieg zbliżony do kierunku północ - południe. Z tego obszaru wody powierzchniowe odpływają zarówno w kierunku wschodnim jak i zachodnim do pobliskich jezior. Zlewnię pojezierną należy traktować jako obszar o małej odporności na degradację wód powierzchniowych. Dotychczasowa działalność gospodarcza spowodowała, iż jakość wód w jeziorach: Skierniawy, Bartężek i Ruda Woda oraz w głównej rzece Dreli jest bardzo niska (jeziro Bartężek i Ruda Woda oraz rzeka Dreli posiadają wody pozaklasowe)

Największe zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowią zorganizowane punktowe zrzuty ścieków bez należytego oczyszczenia. Ujemny wpływ mają również powierzchniowe spływy zanieczyszczeń z pól, negatywnie oddziałujące na procesy eutrofizacji jezior.

Wododziałowe położenie gminy sprawia, że ciekły wodne są krótkie, kilku kilometrowej długości, często są to rowy uchodzące bezpośrednio do jezior. Procesy samooczyszczania w nich są znikome, tak ze względu na małe odległości jak i małe spadki. Docelowym odbiornikiem zanieczyszczonych wód płynących w środkowej i południowej części gminy są jeziora. W jeziorach zanieczyszczenia kumulują się powodując proces degradacji postępujący od dna, w strefie przydennej zwanej hypolimnionem.

Ochrona wód powierzchniowych winna polegać na:

- objęciu wszystkich miejscowości i terenów rekreacyjnych zaopatrywanych w wodę z wodociągu, systemem kanalizacji sanitarnej z urządzeniem do oczyszczania ścieków dostosowanym do chłonności odbiornika;
- dostosowaniu rzeki Dreli, głównego odbiornika ścieków, do zwiększenia turbulencji przepływającej wody, co zwiększy procesy samooczyszczania;
- użytkowaniu stref ochronnych przy jeziorach i rzekach w sposób ograniczający spływ substancji biogennych do wód (użytki zielone, zalesienia i zadrzewienia oraz uprawy wieloletnie).
- ochronie zlewni. Ustawa prawo wodne z 18.07.2001r., która weszła w życie 01.01.2002r. ustanowiła zakaz wprowadzania ścieków do jezior oraz ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż jedna doba. Zakaz ten dotyczy obiektów nowych, wybudowanych po dniu wejścia w życie ustawy. Dodatkowo na terenach zlewni całkowitych jezior stopień oczyszczania ścieków powinien być większy. Dotyczy to głównie substancji biogennych, szczególnie fosforu.

6.2 Wody podziemne

Użytkowy poziom wód podziemnych w południowej części gminy tj. w przybliżeniu na południe od miejscowości: Bartężek, Bożęcín, Bramka i jezioro Narie, zalega stosunkowo płytko (5 - 30 m ppt.) w utworach piaszczysto - żwirowych sandru i nie posiada izolacji od powierzchni terenu, bądź izolacja jest niepełna. Poziom ten podatny jest na degradację wód przez infiltrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Na tych terenach przeciwwskazane jest:

- składowanie odpadów;
- składowanie w terenie otwartym środków chemicznych (nawozów i ochrony roślin) i opakowań po tych środkach;
- stosowanie chemicznych środków toksycznych w gospodarce rolnej i leśnej;
- wprowadzanie ścieków do gruntu;
- nawożenie użytków rolnych gnojowicą.

W użytkowaniu tego terenu należy preferować:

- wielofunkcyjną gospodarkę leśną;
- rolnictwo tradycyjne bez form gnojowicowych;
- uporządkowaną gospodarkę ściekową.

6.3. Tereny narażone na osuwanie się mas ziemnych

Ze względu na dynamiczną rzeźbę, część terenów zagrożonych jest osuwiskami, miejscami zidentyfikowano osuwiska. Według „Katalogu osuwisk województwa olsztyńskiego” wydanego przez Instytut Geologiczny w Warszawie w 1971r. dotyczy to głównie stromych dolin cieków, a także obrzeża jeziora Narie.

Na terenach zagrożonych osuwiskami powinno unikać się lokalizowania zabudowy, a ewentualne wyjątki poprzedzać szczegółowym rozpoznaniem geologicznym warunków stateczności zboczy. Użytkowanie zboczy powinno zapewniać ich dobre odwodnienie. Najbardziej sprzyjającą stabilizacji zboczy jest trwała zieleń głęboko się ukorzeniająca.

6.4. Udokumentowane złoża kopalin i wód podziemnych

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kruszywa naturalnego i kredy jeziornej. Zgodnie z prawem ochrony środowiska podlegają one ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin.

Są to następujące złoża:

L.p.	Nazwa złoża/Miejscowość	Rodzaj surowca	Rok opracowania	Organ zatwierdzający	Znak Decyzji zatwierdzającej	Data decyzji zatwierdzającej	Zasoby bilansowe złoża (tyś.ton)	Pow. złoża
1.	ZAWROTY I	Kruszywo naturalne	2013	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.63.2013	07.11.2013	402,9	2,84
2.	BRAMKA WSCHÓD	Kruszywo naturalne	2013	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.41.2013	12.07.2013	1412,61	12,86
3.	BRAMKA WSCHÓD XI	Kruszywo naturalne	2013	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.23.2013	17.05.2013	4477,9	18,49
4.	CHOJNIK	Kruszywo naturalne	2012	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	GW.7427.74.2012	05.10.2012	366,05	2,88
5.		Kruszywo		Marszałek Woj.				

	BRAMKA WSCHÓD X	naturalne	2012	Warmińsko-Mazurskiego	OŚ-GW.7427.37.2012	02.07.2012	840,56	3,69
6.	BRAMKA WSCHÓD IX	Kruszywo naturalne	2012	Starosta Ostródzki	RLŚ.6528.3.2012	06.06.2012	306,64	1,26
7.	BRAMKA WSCHÓD VIII	Kruszywo naturalne	2011	Starosta Ostródzki	RLŚ.6528.12.2011	10.10.2011	146,23	0,57
8.	BRAMKA WSCHÓD VII	Kruszywo naturalne	2011	Starosta Ostródzki	RLŚ.6528.11.2011	10.10.2011	145,99	0,56
9.	ZAWROTY	Kruszywo naturalne	2011	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	OŚ-GW.7427.49.2011	08.08.2011	800,6	3,98
10.	TĄTLAWKI	Kruszywo naturalne	2010	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	OŚ-GW.7514-78/10	15.12.2010	5859,9	34,46
11.	JURKI III	Kruszywo naturalne	2010	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-55/10	20.07.2010	212,84	1,8
12.	BRAMKA WSCHÓD II	Kruszywo naturalne	2010	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	OŚ.GW.7514-39/10	07.07.2010	2053,7	8,77
13.	RUŚ I	Kruszywo naturalne	2010	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-17/10	27.04.2010	68,78	1,18
14.	RUŚ III	Kruszywo naturalne	2010	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-18/10	12.04.2010	92,31	1,15
15.	BRAMKA WSCHÓD VI	Kruszywo naturalne	2009	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-65/09	09.12.2009	455,68	1,99
16.	BRAMKA WSCHÓD V	Kruszywo naturalne	2009	Marszałek Woj. Warmińsko-Mazurskiego	OŚ.GW.7514-76/09	16.11.2009	2023	9,47
17.	BRAMKA WSCHÓD III	Kruszywo naturalne	2008	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-7/08	26.06.2008	364,38	1,92
18.	JURKI I	Kruszywo naturalne	2007	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-43/07	10.12.2007	182,34	1,93
19.	JURKI	Kruszywo naturalne	2005	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-18/05	28.11.2005	163,166	1,53
20.	BRAMKA WSCHÓD IIB	Kruszywo naturalne	2002	Starosta Ostródzki	RLŚ.751-9/02	09.10.2002	3736,1	1,78
21.	RUŚ II	Kruszywo naturalne	1997	Wojewoda Olsztyński	OŚ.II.7514/23-23/97	27.11.1997	4009,9	24,8
22.	ŻABI RÓG	Kruszywo naturalne	1994	Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	KZK/012/W/6393/94	05.12.1994	26152	104,5
23.	RUŚ	Kruszywo naturalne	1080	Wojewoda Olsztyński	5/s/80	03.03.1980	374,277	2,4
24.	BRAMKA	Kruszywo naturalne	1978	Prezes Centralnego Urzędu Geologii	KZK/012/K/3804/78	31.10.1978	8129	54
25.	TARDA	Kruszywo naturalne	1976	Prezes Centralnego Urzędu Geologii	KZK/012/K/3449/76	14.10.1976	425	7,3
26.	FLORCZAKI	Kreda jeziorna, torf	1994	Wojewoda Olsztyński	OS.II.7514/12-9/94	26.10.1994	Kreda 132 Torf 52 tys.m ³	7,38
27.	KOTKOWO-ZAWROTY	Kruszywo naturalne	1989	Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	KZK/012/W/6066/92/94	17.01.1994	2993,6	29,9

Zachodnia i południowa część terenu gminy, położona w zlewni Drwęcy, została objęta Dokumentacją hydrogeologiczną ustalającą dyspozycyjne zasoby wód podziemnych piętra czwartorzędowego zlewni Drwęcy. Dokumentacja ta wykonana została w 2001 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska. Najmniejszą jednostką

administracyjną, dla której zostały określone w dokumentacji zasoby jest powiat. Dla powiatu ostródzkiego określono, że ilość zasobów dyspozycyjnych wynosi 2,78 tys. m³/godz., a moduł zasobów dyspozycyjnych – 2,4 m³/godz.*km². Określono, że rezerwa zasobów dyspozycyjnych względem aktualnej eksploatacji wynosi 2,18 tys. m³/godz. Natomiast określone zasoby dyspozycyjne były mniejsze od sumy zasobów eksploatacyjnych ustalonych dla poszczególnych ujęć aż o 3,52 tys. m³/godz. Wynika z tego konieczność weryfikacji zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

6.5. Przyroda, krajobraz i atmosfera

Zagrożeniem dla obszarów cennych przyrodniczo może być głównie antropopresja, która między innymi powoduje fragmentację ekosystemów i korytarzy ekologicznych. Ważne jest takie kreowanie nowego zainwestowanie, żeby nie naruszyć ciągłości ekosystemów.

Zagrożenie dla krajobrazu stanowi głównie zabudowa o architekturze znacznie odbiegającym od budownictwa regionalnego. Dlatego niezbędna jest realizacja zabudowy wyłącznie o architekturze nawiązującej do architektury regionalnej.

Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W stosowanych systemach grzewczych zaleca się unikać paliwa zanieczyszczonego, w tym głównie węgla kamiennego i brunatnego oraz koksu.

Szczególnym nadzorem powinno się otaczać obiekty uciążliwe mogące znacząco oddziaływać na środowisko, a także nie należące do takich przedsięwzięć jak szamba, intensywne nawożenie, zbiorniki na obornik bez płyty obornikowej, itp.

6.6. Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy ustala się możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii (zgodnie z ustawą prawo energetyczne). Lokalizacja odnawialnych źródeł energii możliwa jest po przeprowadzeniu badań niezbędnych do określenia wpływu tych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz istniejące formy ochrony przyrody. Przeprowadzenie tych analiz winno odbywać się z uwzględnieniem aktualnych wyników badań określających wpływ urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na:

1. lokalne zasoby przyrodnicze w miejscu lokalizacji oraz jego otoczeniu, a w szczególności naturalne zbiorowiska roślinne np. lasów torfowisk, bagien, muraw kserotermicznych i solnisk,
2. walory krajobrazowe, obiekty objęte ochroną konserwatorską,
3. zasoby przyrodnicze gminy i regionu, ze szczególnym uwzględnieniem ornitofauny i chiropterofauny,
4. szlaki migracyjne zwierząt oraz miejsca ich odpoczynku i żerowania w trakcie sezonowych wędrówek,
5. obszary objęte jedną z form ochrony przyrody ustanowioną przez radę gminy, wojewodę lub ministra właściwego do spraw środowiska, położone w obrębie gminy i gmin sąsiadujących,
6. obszary cenne przyrodniczo leżące w obrębie gminy i gmin sąsiadujących, w tym wskazane w: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, opracowaniach ekofizjograficznych, waloryzacji przyrodniczej, programach ochrony przyrody nadleśnictw i publikacjach naukowych,
7. występowanie w obrębie miejsca lokalizacji inwestycji, na terenie gminy oraz w gminach sąsiadujących gatunków ujętych w Konwencji Berneńskiej, Bońskiej (w tym w dodatkowym porozumieniu dotyczącym ochrony nietoperzy), przepisach Unii Europejskiej oraz w czerwonych listach i czerwonych księgach gatunków zagrożonych.

Celem Strategii Rozwoju Energetyki Odnawialnej przyjętej przez Radę Ministrów we wrześniu 2000 r., Polityki Energetycznej Polski do 2025 r., przyjętej przez Radę Ministrów 4 stycznia 2005 r. oraz przyjętej również przez Radę Ministrów w 2003 roku Polityki Klimatycznej Polski – Strategii redukcji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020., jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 r. i do 14% w 2020 roku. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) ułatwi przede wszystkim osiągnięcie założonych w polityce ekologicznej celów w zakresie obniżenia emisji zanieczyszczeń odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne oraz substancji zakwaszających.

Lokalizowanie na terenie gminy farm ogniw fotowoltaicznych może być realizowane na terenach przewidzianych w planach miejscowych pod produkcję, bazy i przemysł, oraz na terenach rolnych zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przepisami odrębnymi (w tym prawo budowlane). W związku z położeniem znacznego obszaru gminy na terenach bez izolacji od wód użytkowych przed lokalizacją ogniw fotowoltaicznych należy wykonać badania geologiczne na obecność warstwy izolacyjnej od poziomu wodonośnego. W przypadku braku izolacji wyklucza się lokalizację farm ogniw fotowoltaicznych.

Spodziewane wody geotermalne mogą mieć temperaturę maksymalnie do około 45 - 50° i ich ewentualne wykorzystanie do ogrzewania prawdopodobnie wymagać będzie zastosowania pomp ciepłych.

6.7. Przemiany środowiska

Na obszarze miasta i gminy nie występują obecnie tereny świadczące o permanentnym negatywnym oddziaływaniu na środowisko, które doprowadziłyby do degradacji terenu.

Regeneracja przyrody odbywa się dzięki procesowi sukcesji i rozprzestrzeniania się gatunków. Utrzymanie ciągłości systemów ekologicznych dzięki zidentyfikowaniu ich przebiegu pozwoli na utrzymaniu bioróżnorodności biologicznej, dzięki której środowisko przyrodnicze odznacza się zdolnością do regeneracji.

7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji zmiany studium gminy

W przypadku braku realizacji projektu studium środowisko przyrodnicze będzie poddawane modyfikacjom i przemianom głównie w wyniku czynników antropogenicznych, ponieważ przemiany naturalne środowiska zachodzą bardzo wolno i okres kilku, czy kilkunastu lat nie jest możliwy do zidentyfikowania przemian. Z kolei czynniki antropogeniczne mogą doprowadzić często do niekorzystnych zmian w środowisku przyrodniczym. Poniżej wymienione zmiany w środowisku przyrodniczym mogą nastąpić w przypadku braku niniejszego dokumentu:

- W studium ustanowione są rygory i zakazy wynikające z obecnie obowiązujących przepisów, które muszą być przestrzegane przy opracowaniu planów miejscowych
- Studium określa politykę przestrzenną gminy w zakresie odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni wiatrowych i innych źródeł energii odnawialnej zgodnie z prawem energetycznym
- Z uwagi na to że znaczny obszar gminy został już objęty sieciami kanalizacji sanitarnej i wodociągowej i niezależnie od studium gminy realizowany jest skutecznie program skanalizowania obszaru gminy, w tym wypadku brak realizacji studium nie wpłynie na zmianę kierunku polityki w tym zakresie.

Zadaniem studium gminy jest określenie kierunków zagospodarowania oraz zasad polityki przestrzennej. Zasady te muszą być respektowane w planach miejscowych. Znaczna ilość terenów objętych ochroną wymusza prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o tereny już zurbanizowane w celu zabezpieczenia ciągłości terenów chronionych.

Przewiduje się, iż nie podjęcie działań określonych w projekcie Studium może spowodować następujące zmiany istniejącego stanu środowiska:

- Fragmentację korytarzy ekologicznych, którym studium zabezpiecza ciągłość przez wyznaczenie kierunków rozwoju poza tymi elementami;
- Brak możliwości realizacji inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii. Realizacja kierunków zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie jest zatem działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza i ochrony gleby, a te elementy oddziałują bezpośrednio na populację roślin i zwierząt, równowagę przyrodniczą oraz bioróżnorodność;
- Wykorzystanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii ma zdecydowanie mniejszy wpływ na środowisko niż wykorzystanie innych źródeł wytwarzania energii (konwencjonalnych, a nawet niektórych technologii odnawialnych). Prawdopodobnie zlokalizowane i rozmieszczone elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na awifaunę;

W studium **zabezpieczone są odpowiednimi ustaleniami** tereny nie posiadające warstwy izolacyjnej od podstawowego poziomu wodonośnego, lub izolacji nieciągłej, brak realizacji studium może doprowadzić do zanieczyszczenia wód użytkowych co jest bardzo istotne z uwagi na znaczny zasięg tych terenów na obszarze gminy.

Na terenie gminy występuje znaczna ilość obiektów zabytkowych położonych w miejscowościach, zabytkowe układy ruralistyczne, oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur. Studium podkreśla znaczenie i wartość zasobów kulturowych, postuluje aby wszystkie obiekty zabytkowe zachować i przystosować do nowych czasów. Przedstawia szereg wytycznych dotyczących ochrony różnych form zabytkowych. Ustalenia te będą również źródłem zasad ochrony zabytków m.in. przy sporządzaniu w przyszłości planów miejscowych. Brak tych zapisów mógłby powodować zaniedbanie wartości i zasobów kulturowych oraz dysharmonię krajobrazu kulturowego spowodowanego wprowadzeniem zabudowy o innych wartościach architektonicznych.

W wyniku braku realizacji inwestycji związanych z eksploatacją złoża kruszywa zarówno w sferze gospodarczej jak i ustaleń w sferze zasad zagospodarowania i ochrony środowiska można spodziewać się istotnych zmian. Na terenach związanych z wydobyciem kruszywa studium ustala warunki jakie należy spełnić z uwagi na położenie złóż na terenach bez izolacji od wód użytkowych. Aspekt ten nie jest brany pod uwagę przy otrzymaniu koncesji na wydobycie. Dzięki ustalonym zasadom w studium gminy to uwarunkowanie będzie brane pod uwagę przy opracowaniu raportu. Teren ten będzie przy braku realizacji studium wyłączony z penetracji ptactwa łownego, które lubi przestrzeń, ponieważ już obecnie jest on porośnięty drzewami w związku z sukcesją naturalną przy zaniechaniu upraw polowych.

Przestrzenny zasięg zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg - obszar miasta, obejmuje tereny oznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Morąg, symbolami 3 ZN i 4UR oraz drogę dojazdową KDD (ul Mazurska) podwiązaną do drogi 1KDZ (ul Żeromskiego).

Teren 4 UR jest to teren działek rzemieślniczych częściowo zainwestowany w rejonie ulicy Mazurskiej, zainwestowanie to nie koliduje z funkcją dzielnicy przemysłu składów i baz. Jest to zainwestowanie które nie stwarza uciążliwości dla terenów zainwestowanych po drugiej stronie ulicy Mazurskiej. Są to budynki mieszkalne z usługami. Teren jest uzbrojony w infrastrukturę techniczną.

Teren 3 ZN jest terenem pozostawionym w użytkowaniu dotychczasowym z uwagi na zakrzaczenie i sąsiedztwo kolei. Nie jest to teren powiązany z ekosystemami miejskimi przez bariery jakie stanowi istniejące zainwestowanie. Przeznaczenie tego terenu na rozbudowę zakładu produkcyjnego nie pogorszy w sposób zasadniczy ekosystemów miejskich, ponieważ nie stanowi on elementu warunkującego utrzymanie w równowadze środowiska przyrodniczego miasta. Jest to część dzielnicy przemysłowej, którą stanowią niewielkie zakłady produkcyjne, ale istotne dla rozwoju gospodarczego miasta. Pozostałe zmiany obejmują niewielkie korekty układu komunikacyjnego oraz zmiany zapisów ustaleń dotyczących zabudowy wielorodzinnej, garaży oraz parkingów podziemnych. Dotyczy to głównie ustalenia zasad realizacji parkingów podziemnych pod budynkami mieszkalnymi wielorodzinnymi i usługowymi, zakaz lokalizacji nowych ciągów i pojedynczych garaży na terenie osiedli zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, oraz ustalenia zasad realizacji nowych parkingów z miejscami postojowymi dla osób niepełnosprawnych.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morąg - obszar miasta, przeznacza te tereny pod rozwój zakładu przemysłowego, w związku z tym dzielnica przemysłowa stanowi teraz jeden nie podzielony obszar jednostki struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta.

8.2. Gmina - obszary jednostek struktury funkcjonalno - przestrzennej

W studium gminy wyodrębnione zostały na podstawie diagnozy, na obszarze gminy podstawowe jednostki struktury funkcjonalno – przestrzennej. Różnią się one głównie uwarunkowaniami przyrodniczymi oraz predyspozycjami obszaru do rozwoju funkcji gospodarczych i kierunkami polityki przestrzennej. Są to następujące jednostki strukturalne: „R” „RT” „M” „T” „TR” „RT1”.

W studium wyznaczone zostały kierunki rozwoju przestrzennego miejscowości w ramach następujących postulowanych stref zainwestowania obejmujących zabudowę skupioną miejscowości. Zgodnie z zamieszczonym słowniczkiem „zabudowa skupiona - charakteryzująca się znacznym stopniem skupienia zabudowy i wyraźnym kształtem obrysu zewnętrznego. Z reguły stanowią ją jednostki osadnicze z ciągłą, zwartą zabudową w większości ukształtowane historycznie na zabytkowym układzie drogowym z częścią usługową, produkcyjną i mieszkalną z rezerwą na rozwój przestrzenny (słownik urbanistyczny)”.

Zastosowane na rysunku studium gminy symbole literowe oraz zasięgi zainwestowania oznaczają następujące przeznaczenia podstawowe wyodrębnionych terenów, na których przyjmuje się istniejące użytkowanie terenu oraz projektuje się możliwość zmiany przeznaczenia terenów rolnych na użytkowanie nierolnicze i nieleśne.

„**MU**” - zabudowa mieszkalno - usługowa – na terenach oznaczonych tym symbolem przyjmuje się istniejącą zabudowę i dopuszcza się realizację po opracowaniu planów miejscowych na nowych terenach, zabudowy mieszkalnej, usługowej związanej z obsługą ludności, pensjonatów, moteli, zajazdów, przy drogach publicznych oraz nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych (uciążliwość obiektów nie wykracza poza teren działki). Na terenach tych wszystkie funkcje muszą być podporządkowane nadrzędnej, którą jest zabudowa mieszkalna.

„**MUP**” zabudowa mieszkalno - usługowo –produkcyjna, na terenach oznaczonych tym symbolem przyjmuje się istniejącą zabudowę i dopuszcza się realizację po opracowaniu planów miejscowych na nowych terenach, zabudowy mieszkalnej, usługowej związanej z obsługą ludności, produkcją rolną i przetwórstwem rolno spożywczym, dopuszcza się realizację zakładów rzemieślniczych (uciążliwość obiektów nie wykracza poza teren działki). Na terenach tych wszystkie funkcje muszą być podporządkowane nadrzędnej, którą jest zabudowa mieszkalna.

„**MUW**”- zabudowa wielofunkcyjna – tereny oznaczone tym symbolem odnoszą się głównie do ośrodków obsługi gminy (obejmują w nich istniejącą zabudowę oraz kierunki rozwoju przestrzennego). Na terenach tych funkcje: mieszkalna, usługowa i związana z produkcją i przedsiębiorczością są równorzędne. Wskazują na konieczność rozwoju miejsc pracy przy rozwoju mieszkalnictwa. Przyjmuje się istniejącą zabudowę na tych terenach i

dopuszcza się realizację po opracowaniu planów miejscowych na nowych terenach zabudowy wielofunkcyjnej tj. mieszkalnej, usługowej, oraz produkcyjnej.

„**MUR**”- tereny usług turystycznych i rekreacji w nawiązaniu do zabudowy mieszkalnej - dotyczy głównie terenów wsi położonych na terenach o walorach przyrodniczo – krajobrazowych predestynowanych do rozwoju turystyki. Na nowych terenach oznaczonym tym symbolem przewiduje się po opracowaniu planów miejscowych zabudowę usług turystycznych i rekreacji oraz zabudowy mieszkalnej i usługowej.

„**R**” tereny rozwoju funkcji turystycznej Na nowych terenach oznaczonym tym symbolem przewiduje się po opracowaniu planów miejscowych zabudowę usług turystycznych i rekreacji.

„**P**”- tereny złóż kruszywa naturalnego. Obejmuje złoża kruszywa udokumentowane i spodziewane występowanie tego surowca. Eksploatacja odkrywkowa złóż kruszywa powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego. Poza terenami wyznaczonymi w studium dopuszcza się możliwość eksploatacji złóż kruszywa po ich udokumentowaniu i opracowaniu planu miejscowego.

Na wszystkich wyznaczonych w rysunku studium terenach przyjmuje się utrzymanie istniejącego użytkowania terenu z uwzględnieniem dążenia do przekształceń wynikających podstawowego przeznaczenia terenu oraz założeniami polityki przestrzennej. Dla wyznaczonych terenów mieszkalnictwa, turystyki itp. określa się standardy zabudowy, w tym: maksymalna wysokość zabudowy, kształt dachu, minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek i inne wynikające funkcji ochronnych, lub przepisów praw.

8.3. Wpływ ustaleń studium gminy na poszczególne komponenty środowiska

Rzeźba terenu

Zmiany rzeźby terenu wynikające z antropopresji pociągają za sobą znaczące zmiany pozostałych składowych środowiska przyrodniczego. Wszelkie przekształcenia prowadzące do wprowadzenia nowego zainwestowania, w postaci nowych budynków i obsługującej je infrastruktury komunikacyjnej, wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby polegającym na powstawaniu nowych form antropogenicznych, takich jak: zwałowiska, nasypy, powierzchnie niwelowane. Złoża kruszywa przewidziane do eksploatacji zmieniają rzeźbę terenu, założone kierunki rekultywacji przywracają ten teren dla środowiska (zalesienia, zbiorniki wodne) lub dla terenów zabudowy wielofunkcyjnej i turystycznej.

Środowisko wodno – gruntowe

Proponowane w Studium kierunki rozwoju nie mogą w znaczący sposób wpłynąć na warunki gruntowo – wodne, poza terenami przewidzianymi pod eksploatację surowców mineralnych. Rozwój przestrzenny zainwestowania nie może wpłynąć na warunki wodne. Rozwój przestrzenny może się odbywać przez decyzje o warunkach zabudowy lub co jest korzystniejsze dla środowiska plan miejscowy. Obie te formy rozwoju przestrzennego przez określenie wielkości powierzchni biologicznie czynnej zabezpieczają teren przez degradacją.

W ustaleniach projektu zmiany Studium znajdują się zasady ochrony warunków wodnych. Zwłaszcza na terenach wrażliwych na antropopresję do których należą obszary bez izolacji od poziomu wodonośnego lub o izolacji nieciągłej w studium określone są rygory dotyczące gospodarki wodno – ściekowej.

Największy wpływ na środowisko wodno – gruntowe mogą mieć potencjalne tereny eksploatacji surowców mineralnych. Eksploatacja kruszywa może być realizowana wyłącznie powyżej 1m od poziomu lustra wody, po wykonaniu niezbędnych ekspertyz dopuszczających ten teren do eksploatacji złoża. Działalność gospodarczą ustala się prowadzić w taki sposób, aby nie pogorszyć jakości wód użytkowych oraz wód powierzchniowych. Zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych dotyczy głównie warstw wodonośnych w południowo – wschodniej i wschodniej części gminy Bramka, Bożęcín, jez. Narie.

Fauna i flora

Podstawowe przekształcenia flory mogą dotyczyć przyszłych realizacji inwestycji zagospodarowania przestrzennego w jednostkach osadniczych. Należy spodziewać się całkowitego przekształcenia półnaturalnych i naturalnych zespołów roślinnych w układy antropogeniczne – typową zieleń urządzoną o charakterze ozdobnym, pełniącą funkcje towarzyszącą zabudowie. Charakter zieleni uzależniony będzie od funkcji zabudowy oraz osobistych upodobań użytkowników.

Zarówno istniejące jak projektowane zainwestowanie będzie miało wpływ zarówno na faunę jak i florę. Ograniczenie negatywnego oddziaływania może być zrealizowane w planach miejscowych, które w znacznym stopniu mają wpływ na zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz narachowanie różnorodności biologicznej przez prawidłową lokalizację zainwestowania, zachowanie odpowiednich proporcji terenów zielonych i biologicznie czynnych do zabudowy.

Krajobraz

W wyniku realizacji ustaleń Studium mogą nastąpić zmiany krajobrazu naturalnego. Jest to normalna konsekwencja rozwoju gospodarczego i społecznego a w rezultacie i przestrzennego jednostek osadniczych. Studium zakłada rozwój zagospodarowania przestrzennego w nawiązaniu do istniejącej zabudowy wsi. Pozwala to na wpisanie nowej zabudowy w istniejący krajobraz w nawiązaniu do wartości kulturowych oraz przy uwzględnieniu powiązań funkcjonalnych. Osiągnię się to przez założone parametry zabudowy określone dla planów miejscowych.

W zakresie wydobycia kruszywa istotne jest określenie warunków wydobycia i kierunki rekultywacji terenu po zakończeniu eksploatacji złoża i wprowadzić odpowiednie kierunki rekultywacji, które w odpowiedni nieuciążliwy sposób pozwolą wykorzystać potencjał tego terenu

Atmosfera

Realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i turystycznej łącznie z istniejącą zabudową może oddziaływać na warunki atmosferyczne. W fazie budowy poszczególnych obiektów należy spodziewać się okresowych emisji pyłów i gazów, związanych z pracami budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (wykopy, wzmożony ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych, prace spawalnicze). Jednakże rozwój tego typu zagospodarowania przestrzeni będzie chwilowy i odbywał się w będzie stopniowo, więc nie będzie powodował trwałych negatywnych zmian w atmosferze. Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze gminy przewiduje się sukcesywną eliminację wyeksploatowanych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym z przechodzeniem na paliwo ekologiczne np. olej opałowy, a w perspektywie po gazyfikacji gminy gaz ziemny.

Ponadto pozytywny wpływ na powietrze atmosferyczne będzie mieć wprowadzenie elektrowni wiatrowych i innych urządzeń wykorzystującej odnawialne źródło energii (zgodnie z prawem energetycznym). Realizacja elektrowni wiatrowych jest działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza, a także ochrony gleby. Jedynie niewłaściwa lokalizacja elektrowni wiatrowych może pogorszyć stan środowiska.

Źródłem zanieczyszczeń atmosfery są układy komunikacji drogowej. Negatywne oddziaływanie zależne jest w znacznym stopniu od natężenia ruchu i sprawności pojazdów. Proponowane w Studium modernizacje układów komunikacyjnych mogą przyczynić się do zmniejszenia emisji spalin samochodowych.

Klimat akustyczny

W wyniku ustaleń projektu Studium, w tym możliwej intensyfikacji zabudowy w miejscowościach (rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej i turystycznej) nie powinno nastąpić znaczące zwiększenie poziomu hałasu w środowisku. Znaczący wzrost hałasu może wystąpić w okresie realizacji inwestycji. Jednak nie należy spodziewać się przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 nr 120 poz. 826 ze zmianami).

Zasoby kulturowe

Istnieje zagrożenie niekorzystnymi przekształceniami funkcjonujących obecnie obiektów zabytkowych i ich otoczenia w przypadku konieczności modernizacji czy podniesienia standardu funkcjonalnego i technicznego. Należy podejmować działania zmierzające do poprawy stanu kościołów parafialnych; należy szczególną uwagę skierować na zabytkową zabudowę w miejscowości gminnej w postaci budynków mieszkalnych i gospodarczych w celu wpisania najcenniejszych z nich do rejestru zabytków; należy opracować dokumentację ewidencyjną wszystkich parków; Ustalenia zawarte w projekcie Studium w pełni chronią zarówno układy ruralistyczne jak i pojedyncze zabytki. Dzięki postulowanym wpisom do rejestru zabytków kolejnych obiektów i obszarów cennych pod względem kulturowym wzrośnie poziom ochrony zasobów kulturowych. Zachowanie najcenniejszych walorów kulturowych znajdujących się na terenie gminy spowoduje podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej regionu.

Na obszarze miasta wyznaczone są strefy ochrony konserwatorskiej w zasięgu których obowiązuje polityka przestrzenna związana z ochroną zabytków i układów urbanistycznych.

8.4. Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko

Działania w studium	przewidywane oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
Symbol kierunku rozwoju	Różnorodność biologiczna	ludzi	zwierzęta	rośliny	wodę	powietrze	Powierzchnię ziemi	krajobraz	zabytki	Zasoby przyrody

										Ine
M I A S T O										
MU	(+/-) PN	(+)	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+)	(+)	0
P	(+/-)PN	(+/-)	(-) BN	(-) BO	(-) BO	(-) BN	(-) BN	(+)	(+)	0
Z	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	0
ZC	(+/-)PN	(+)	(+/-)	(+/-)	(+/-)	(+/-)	(+/-)	(+)	(+)	0
ZP	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	0
WZ	(+/-) PN	(+)	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+/-) PN	(+)	(+)	0
NO	(+/-)PN	(+/-)	(-) BO	(-) BO	(-) BO	(-) BO	(-) BO	0	0	0
T E R E N G M I N Y										
MU	(+/-) PN	(+)	(-) PN	(-) PO	(+/-) PN	(-) BO	(0) BN	(+)	(+)	0
MUW	(+/-)PN	(+)	(-)PN	(-) PO	(+/-) PN	(-) BO	(0) BN	(+)	(+)	0
MUP	(+/-)PN	(+)	(-) BO	(0)PO	(+/-)PN	(-) BO	(0)BN	(+)	(+)	0
MUR	(+/-)PN	(+)	(-) BO	(+)PO	(+/-)PN	(-) BO	(0)BN	(+)	(+)	0
R	(+/-)PN	(+)	(-) BO	(+)PO	(+/-)PN	(-) BO	(0)BN	(+)	(+)	0
P	(-) BO	(+/-)	(-)BO	(-)BO	(-)BO	(-) BO	(0)BO	(-)BO	(+)	0
Kierunki rozwoju sieci osadniczej	(+/-)	(+/-)	(+/-)	(+/-)	(0)	(0)	(+/-)	(+/-)	(+)	(+)
Kierunki rozwoju komunikacji	(0)	(+)	(0)	(-)BN	(+/-)	(+/-)	(0)BN	(-)BN	(+)	(+)
Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Tereny leśne	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Tereny wód otwartych	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Tereny objęte ochroną	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Nr komentarza	[1,2,3,4,5,6,7,8,9]	[1,2,3,4,5,9]	[1,2,3,4,5,6,8,9]	[1,2,3,4,5,6,7]	[1,2,3,4,5,6,7]	[1,2,3,4,5,6,)	[1,2,3,4,5,6]	[1,2,3,4,5,6,7]	[1,2,3,4,5,6]	[6]

OZNACZENIA DLA MIASTA

- MU** – zabudowa mieszkalno - usługowa – na terenach oznaczonych tym symbolem przyjmuje się istniejącą zabudowę mieszkalną z jej intensywnością zabudowy tj. wielorodzinną i jednorodziną i dopuszcza się realizację nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami planu miejscowego
- P**– zabudowa przemysłu, składów, baz, rzemiosła itp. dopuszcza się realizację nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami planu miejscowego
- Z** -tereny zieleni urządzonej, nieurządzonej, ogrodów działkowych i innych terenów o dominującej funkcji zieleni
- ZP** - tereny zieleni urządzonej, parków zabytkowych i innych
- ZC** - tereny cmentarzy
- WZ** teren ujęcia wody
- NO** teren oczyszczalni ścieków

OZNACZENIA DLA GMINY

- MU** kierunek rozwoju i istniejąca zabudowa mieszkalno – usługowa wsi
- MUW** kierunek rozwoju i istniejąca zabudowa mieszkalno – usługowa i wielofunkcyjna wsi

- 3) **MUP** kierunek rozwoju i istniejąca zabudowa mieszkalno – usługowa i produkcyjna wsi
 - 4) **R** kierunek rozwoju i istniejąca zabudowa turystyczna
 - 5) **MUR** kierunek rozwoju i istniejąca zabudowa mieszkalno – rekreacyjna miejscowości
 - 6) **PE** potencjalne tereny eksploatacji złóż kruszywa
- (+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie
(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań
[1,2,...,14] – numer komentarza pod tabelą, szczegółowo wyjaśniającego przewidywane oddziaływania i skutki

Objaśnienia kryteriów:

(B) bezpośrednie, (P) pośrednie, (K) krótkoterminowe, (N) nieodwracalne, (O), odwracalne, (Poz.) pozytywne

Przewidywane działania wynikające z projektu studium związane są z kierunkami rozwoju przestrzennego i gospodarczego oraz przebudową, odbudową, uzupełnieniem zabudowy na terenach o różnych funkcjach ustalonych w planie. Dotyczy to zarówno zabudowy budynkami jak i budowy infrastruktury, dróg, przejść pieszych i pieszo – jezdnych.

- [1] MU** – studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska;
- [2] MUW** - studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska, w części produkcyjnej mogą wymagać sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko;
- [3] W** - studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska, w części produkcyjnej mogą wymagać sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko
- [4] MUP** - studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska, w części produkcyjnej mogą wymagać sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko
- [5] MUR** – studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój przestrzenny zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska w czasie budowy, nieodwracalny pod budynkami
- [6] R** – studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejącego oraz rozwój zainwestowania. Działania te będą miały wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska w czasie budowy, nieodwracalny pod budynkami
- [7] KL** – studium ustala możliwość realizacji portu lotniczego, działania te będą miały wpływ nieodwracalny
- [8] układ drogowy** - studium ustala możliwość przebudowy i rozbudowy istniejących dróg oraz ustala parametry techniczne dla poszczególnych rodzajów dróg do których należy dążyć przez ich modernizację. Działania te mogą mieć wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska, będą też miały wpływ nieodwracalny na inne elementy (zgodnie z powyższą tabelą)
- [9] infrastruktura techniczna** - studium ustala możliwość systemów infrastruktury technicznej oraz możliwość przebudowy i rozbudowy istniejących sieci. Działania te mogą mieć wpływ krótkoterwały na poszczególne elementy środowiska, będą też miały wpływ nieodwracalny na inne elementy (zgodnie z powyższą tabelą)

Analiza oddziaływania ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska wykazała, że ilość negatywnych oddziaływań na środowisko jest kompensowana pozytywnym oddziaływaniem. Negatywne oddziaływanie wynika ze stanu istniejącego obiektów często substandardowych, które należy zmodernizować i

odpowiednio wyposażyć. Działania planu w kierunku kompensacji tych negatywnych skutków, to wyprowadzenie, ścieków poza zlewnie jeziora, zachowanie istniejących drzewostanów, oraz znacznej ilości terenów pozostawionych w dotychczasowym użytkowaniu, zachowanie ciągów zieleni, pozostawienie terenów rolnych w strefie ochronnej jeziora bez prawa zabudowy.

8.5. Wpływ przewidywanych oddziaływań na obszary Natura 2000

Na terenie gminy nie występują obszary Natura 2000. Istota oddziaływania na obszary Natura 2000 powinna być ustalana w odniesieniu do specyficznych cech i warunków środowiskowych obszaru chronionego, którego dotyczy studium, ze szczególnym uwzględnieniem celów ochrony obszaru. Na etapie studium można jedynie dokonać analizy stanu środowiska oraz zidentyfikować istniejące problemy ochrony środowiska. Właściwą ocenę dotyczącą skali znaczącego oddziaływania należy przeprowadzić przed uzyskaniem właściwych decyzji, na potrzeby realizacji poszczególnych przedsięwzięć lub opracowywania planów miejscowych.

8.6. Informacja o potencjalnym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Oddziaływanie transgraniczne, wychodzące poza granice kraju w jakim położony jest obszar opracowania nie występuje w formie bezpośredniej – gmina Morąg nie jest położona przy granicy państwa. Skala przewidywanych oddziaływań na środowisko nie będzie miała wpływu na transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

9. Rozwiązania ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Niniejszy projekt Studium zawiera zapisy łagodzące prognozowane ujemne skutki rozwoju cywilizacyjnego na obszarze gminy. Zaleca się dodatkowo zastosowanie programów monitoringu do sprawdzenia rzeczywistych oddziaływań skutków ustaleń zawartych w Studium oraz skuteczności środków łagodzących.. Monitoring powinien dotyczyć badań gleb, zmian użytkowania gruntów oraz pomiarów hydrologicznych, meteorologicznych, biochemicznych, toksykologicznych, a także może dotyczyć środowiska roślinnego i zwierzęcego.

Proponuje się również zachować możliwie jak najwięcej istniejącej zieleni na terenach objętych inwestycjami. Ponadto powinno się ograniczać do niezbędnego minimum trwale przekształcenie powierzchni ziemi. Należałoby także maksymalizować możliwości dotyczące ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu, aby zachować jak najwyższy poziom jakości środowiska. Działania wspomagające utrzymanie wysokiego stanu środowiska polegać mogą m.in. na szczególnej ochronie ekosystemów naturalnych, tworzeniu systemów przyrodniczych, komplementarnym kształtowaniu struktur przyrodniczych, optymalizacji struktury ekologicznej i ochrony kompleksów leśnych.

Eksploatacja odkrywkowa złóż powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego – także w zakresie ustalenia granic i sposobów zagospodarowania terenów i obiektów podlegających ochronie. Działalność związana z eksploatacją złóż powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie powodować szkód i uciążliwości na terenach sąsiednich nieruchomości.

Nadrzędne zadania związane z eksploatacją kopalni:

- ochrona terenów szczególnie cennych przyrodniczo przed eksploatacją kopalni,
- eksploatacja złóż kopalni bez negatywnego wpływu na środowisko otaczające wyrobisko (w tym bez nadmiernych zmian stosunków wodnych),
- konsekwentna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- prace związane z rozpoznawaniem zasobów kopalni oraz zasobów wód geotermalnych, mineralnych i leczniczych.

10. Metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu zmiany studium gminy

Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu:

- prowadzenie rejestru miejscowych planów,
- rejestrowanie wniosków o sporządzenie miejscowych planów lub ich zmianę, gromadzenie materiałów z nimi związanych,
- rejestrowanie wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze bądź zmiany funkcji terenu,
- ocenę zgodności wydanych decyzji i pozwoleń budowlanych z projektem,
- ocena i aktualizacja form ochrony przyrody i najcenniejszych siedlisk przyrodniczych,
- oceny rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczości, przemian struktury agrarnej, rozwoju budownictwa, wzrostu lesistości),
- powierzchnię urządzonych terenów zieleni,

– ocena warunków i jakości klimatu akustycznego wykonywane.

W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Zgodnie z art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w celu uniknięcia powielania monitoringu raporty o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska powinny być przekazywane do Urzędu Miejskiego.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawę sporządzenia strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Morąg - obszar miasta i tereny wiejskie (zwany dalej studium gminy), stanowi art. 46 pkt. 2 oraz art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 ze zmianami).

Wprowadzone ustalenia do zmiany studium gminy Morąg stanowią uzupełnienia jednolitego tekstu wynikające ze zmian w przepisach dotyczących planowania przestrzennego oraz przepisów odrębnych. Generalnie zmiany dotyczą wyłącznie obszaru miasta Morąg. Ponieważ obszar miasta jest częścią przestrzeni Gminy Morąg zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym niezbędna była korekta jednolitego tekstu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pod kątem zmian obowiązujących przepisów prawa. Rysunek studium gminy nie ulega zmianie.

Miasto Morąg posiada ukształtowaną strukturę funkcjonalno – przestrzenną. Centrum miasta stanowi część zabudowa w ratuszem, usługami oraz zabudową wielorodzinną. Od północy centrum graniczy z przylegającą do terenów kolejowych dzielnicą przemysłową, dalej z terenami wojskowymi oraz zabudową wielorodzinną i jednorodziną z usługami położonymi po obu stronach drogi wojewódzkiej do Ornety. Centrum miasta od zachodu graniczy z drogą wojewódzką (Olsztyn – Morąg – Małdyty i dalej z Rozlewiskiem Morąskim Osiedla mieszkaniowe zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone są przeciwległe od północnego-zachodu i południowego wschodu. Powiązane są układem komunikacyjnym podstawowym podwiazanym do dróg układu nadrzędnego (wojewódzkich).

Miasto charakteryzuje się znaczną koncentracją zainwestowania, które przewietrzane jest przez tereny zieleni, parków oraz tereny ogrodów działkowych. Duży wpływ ekosystem miejski ma także położenie osiedli jednorodzinnych, które zabezpieczają ok. 45% terenów powierzchni biologicznie czynnej. Ukształtowana struktura funkcjonalno przestrzenna miasta zabezpiecza je przed niekorzystnym wpływem nowego zainwestowania na środowisko przyrodnicze oraz na zdrowie ludzi. Zasadą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym musi być zachowanie istniejących struktur funkcjonalno – przestrzennych miasta.

Uzupełnienia w części obejmującej ochronę i kształtowanie środowiska na obszarze gminy dotyczą form ochrony przyrody (obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych itp.) oraz możliwych zagrożeń (środowiska wodnego, krajobrazu itp.). W Studium zostały zaproponowane kierunki polityki przestrzennej dotyczące obszarów chronionych dla pełniejszej ich ochrony. Ustalono również możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii, które zmniejszyłyby zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Realizacja projektów elektrowni wiatrowych, słonecznych, wodnych i geotermalnych źródeł energii jest działaniem z zakresu ochrony klimatu, ochrony powietrza, a także ochrony gleby. Jedynie niewłaściwa lokalizacja odnawialnych źródeł energii może pogorszyć stan środowiska przyrodniczego.

Gazyfikacja gminy, a także sukcesywna eliminacja wyeksploatowanych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym wydają się być rozwiązaniami optymalnymi w dalszym rozwoju gminy.

Powyższe ustalenia studium gminy poszerzają zakres ochrony i kształtowania środowiska na terenie gminy i będą korzystnie wpływały na zasoby przyrody.

W przedmiotowej prognozie wykazano, że realizacja wprowadzonych zapisów do studium gminy Morąg nie będzie miała istotnych, negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców. Ponadto przyczyni się do poprawy niektórych elementów środowiska (przede wszystkim wód powierzchniowych) oraz warunków życia i obsługi ludności.

W prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w Studium zadań na następujące elementy: powietrze i klimat, wody, bioróżnorodność, powierzchnia ziemi i gleba, krajobraz, dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki, populacja oraz zdrowie ludzi.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków na środowisko związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie realizacji inwestycji z reguły mają charakter przejściowy.

Prawie wszystkie drogi gminne i powiatowe na terenie gminy są w złym stanie. Działania modernizacyjne skrócą czas przejazdu (m.in. przez chronione obszary), co przyczyni się do zmniejszenia emisji spalin i poprawy stanu środowiska na tych odcinkach. Ponadto w studium gminy proponuje się wprowadzenie tras rowerowych na terenie gminy, gdyż rozwój tego typu systemu komunikacji jest całkowicie bezpieczny dla środowiska. Dodatkowo będzie stanowić ciekawą formę wypoczynku na terenie gminy i może przysłużyć się do promocji regionu.

Powyższe ustalenia będą miały pozytywny wpływ na środowisko naturalne, biorąc pod uwagę szerszy horyzont czasowy. Realizacja kanalizacji sanitarnej w istniejącej i projektowanej zabudowie zabezpieczy warstwy wodonośne o słabej izolacji przed dopływem zanieczyszczeń do wód podziemnych, a także zmniejszy zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Nastąpi na fragmentach gminy w nawiązaniu do istniejących zurbanizowanych obszarów przekształcenie krajobrazu związane z realizacją nowej zabudowy, nie zmniejszy to jednak w zasadniczym stopniu walorów krajobrazowych, ponieważ zakłada się, że nowa zabudowa winna być wkomponowana w istniejący krajobraz i zabudowę. Jedynie okres realizacji inwestycji może nieznacznie wpłynąć negatywnie na otaczające środowisko. Na terenach związanych z lokalizacją nowej zabudowy mieszkalnej, usługowej i turystycznej zostanie naruszona lub częściowo zniszczona wierzchnia warstwa pokrywy glebowej i zmniejszona powierzchnia biologicznie czynna. Nie spowoduje to jednak naruszenia równowagi przyrodniczej ponieważ, będzie zachowana równowaga między powierzchnią biologicznie czynną i zainwestowaną. Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji. Jako ewentualne długoterminowe oddziaływania zidentyfikowano m.in.:

- nieodwracalne przekształcenia terenów (np.: inwestycje drogowe, infrastruktura techniczna i budowlana, tereny złóż kopalin),
- nieodwracalne zmiany w krajobrazie (np. inwestycje drogowe, infrastruktura techniczna i budowlana, farma wiatraków (na ok. 30 lat), poeksploatacyjne wyrobiska przed rekultywacją),

Realizacja proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach studium gminy ma pozytywny wpływ na środowisko lub w znaczący sposób minimalizuje negatywne oddziaływanie na środowisko.

Przedstawione w studium gminy rozwiązania dotyczące całej infrastruktury technicznej, w tym: gospodarki wodno – ściekowej, ciepłej, elektroenergetyki; rozwiązania w strukturze funkcjonalno – przestrzennej i przeznaczeniu terenów, gdzie głównym czynnikiem, decydującym o preferowaniu na danym obszarze wybranego kierunku rozwoju były uwarunkowania przyrodnicze, są rozwiązaniami optymalnymi i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Tym bardziej że rozwój gminy oparty jest o wykorzystanie istniejących potencjałów przy zachowaniu równowagi środowiska przyrodniczego.

Na terenach wrażliwych na antropopresję rozwój funkcji gospodarczych jest uwarunkowany zabezpieczeniem środowiska przyrodniczego (zabezpieczenie przed dopływem zanieczyszczeń na terenach przy wodach otwartych oraz do wód użytkowych na terenach bez izolacji). Rozwój rolnictwa na terenach wrażliwych na antropopresję może być realizowany wyłącznie w oparciu o ekologiczne zasady gospodarowania.

W zakresie ochrony środowiska kulturowego i kreowania nowych wartości kulturowych ustalenia studium przewidują działania mające na celu ścisłą ochronę wartości kulturowych, w tym: utrwalanie zasad ochrony zabytków, współpracę z Konserwatorem Zabytków, niedopuszczenie do procesów zniszczeń obiektów zabytkowych, popularyzacja rodzimych tradycji, zabytków i kultury, adaptacja obiektów zabytkowych z zachowaniem walorów i wartości historycznych z równoczesnym realizowaniem celów edukacyjnych, poznawczych, turystycznych i naukowych, korzystanie z funduszy i programów unijnych, stworzenie obrazu współczesnej wsi na Powiślu (postuluje się nawiązywanie do tradycji w nowej architekturze budynków). Wprowadza się wytyczne konserwatorskie ochrony archeologicznej gdzie na wszelkiego rodzaju badania archeologiczne należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wprowadza się również wytyczne konserwatorskie ochrony terenów zabytkowych w mieście przez wprowadzenie stref ochrony konserwatorskiej i rygorów obowiązujących w tych strefach..

Rozwiązania zaproponowane w Studium odnośnie ochrony środowiska wodnego są rozwiązaniami optymalnymi, redukującymi zanieczyszczenia do wartości minimalnych.

W celu ochrony zasobów wód gruntowych w kontekście inwestycji związanych z eksploatacją kruszywa należy przestrzegać zasady wydobywania kruszywa powyżej 1,0m ponad poziomu lustra wody gruntowej. Nie można w żadnym wypadku sztucznie obniżyć lustra wody gruntowej w celu wydobywania kruszywa. Działalność gospodarczą ustala się prowadzić w taki sposób, aby nie pogorszyć jakości wód. Ustalenia te winny sprzyjać zachowaniu poziomu i jakości wód gruntowych, które na tych terenach często są podstawowym poziomem wodonośnym.

W trakcie wydobywania należy sukcesywnie rekultywować teren po wyrobiskach. Podstawowymi kierunkami rekultywacji powinny być kierunki rolno - leśny, jak również kierunek wodny.

W projektowanym Studium dopuszcza się możliwość eksploatacji złóż kruszywa po ich udokumentowaniu i opracowaniu planu miejscowego, który zabezpieczy i zminimalizuje oddziaływanie kopalni na tereny sąsiednie..

Zgodnie z obowiązującymi przepisami musi być opracowany ocena oddziaływania na środowisko przyrodnicze, który wskaże możliwość wydobycia kruszywa lub jej brak.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich priorytetów studium gminy pozwala na stwierdzenie, że ich realizacja generalnie nie spowoduje pogorszenia jakości środowiska, pozwoli na zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na rozsądne gospodarowanie potencjałami zawartymi zasobach przyrodniczych.

Autor opracowania:

mgr Aleksandra Ławniczak

Morąg 2014
